

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі
Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті
Химия факультеті

Тақырыбы:

Ұнтақтар - дәрілік түр ретінде. Сепшелер

Орындаған: Керімхан Аружан
Қожабекова Лаура
Кенже Нұрлан
Кенжеболатов Рамазан

Топ: ТФП 416 топ

Қабылдаған: Кажмуратова А.Т

Қарағанды 2021

Жоспар

- Кіріспе

- » Ұнтақтарға сипаттама

- Негізгі бөлім

- » Сеппелер дәрілік зат ретінде. Сипаттамасы және қасиеттері

- » Қолданылуы

- » Зертханалық бөлім

- Қорытынды

Ұнтақтар — фармакология өндірісі шығаратын, бір немесе бірнеше ұсақталған заттардан тұратын дәрілік қалыптар. Ұнтақтарды ішуге де, сырттай теріге себуге де болады. Ұнтақтар қарапайым және күрделі, өлшенген немесе дозаланбаған болуы мүмкін. Олар дәл мөлшерде, оңай дайындалады, салыстырмалы түрде арзан, олардың көпшілігін ұзақ уақыт сақтауға болады. Қажетті емдік әсерге жету үшін ұнтақтарды белгілі бір дисперсияға дейін ұсақтау керек, өйткені ұнтақ бөлшектерінің мөлшері неғұрлым аз болса, оның жанасу беті соғұрлым көп болады, яғни сіңіру және биологиялық қол жетімділік жақсы болады.

Ұнтақтар медицина мен фармакологияның әртүрлі салаларында қолданылады. Олар балалардың дәрілік түрі ретінде, терінің өткір қабыну жағдайларында, гигиеналық мақсатта тердің жоғарылауы және майдың бөлінуі, теріні сыртқы тітіркенуден қорғау үшін, кейде теріге жақпа мен пасталарды жақсырақ бекіту үшін қолданылады. Ұнтақтар үшін әдетте химиялық бейтарап өсімдік және минералды ұнтақ заттар қолданылады. Ұнтақтардың құрамына қажет болған жағдайда фармакологиялық әсері бар заттар енгізіледі. Косметикалық ұнтақтарға түрлі майлар, арнайы бояғыштар, хош иісті заттар, эфир майлары да қосылады.

Ұнтақтар түрінде

Органикалық қосылыстар

Минералды тұздар

Өсімдіктердің ұсақталған бөліктері

Өсімдіктердің өңделген өнімдері

Жануарлардан алынатын өнімдер

Медициналық мақсатына байланысты сыртқы қолдануға арналған ұнтақтар өз кезегінде бөлінеді :

- Сеппелер -жаралар мен терінің немесе шырышты қабықтардың әртүрлі зақымдануын емдеу үшін қолданылатын ең кішкентай ұнтақтар;
- Дене қуысына үрлеу үшін қолданылатын үрленетін ұнтақтар (мұрын, құлақ, назофаринс және т. б.);
- Тіс ұнтақтары;
- Хош иісті ұнтақтар;
- Науқастарға үй жағдайында шаю, лосьондар, жуу және т. б. үшін әртүрлі ерітінділерді дайындау үшін қолданылатын ұнтақтар.

Сеппе (присыпка) терінің қабынып ауруына қарсы қолданылатын, дезинфекциялаушы және құрғатушы дәрі-дәрмек; теріде қабыну құбылыстары пайда болғанда, сондай-ақ тер көп шыққанда және тері майланғанда қолданылады. Бұл дәрілер құрамына қарай: минералды сеппе (онда мырыш тотығы немесе тальк болады) және өсімдік сеппесі (құрамында крахмалы бар) болып бөлінеді. Кейде аралас қоспалы сеппе пайдаланылады. Емдік сеппе құрамында әр түрлі емдік препараттар — анестезин, формалин, бор қышқылы, уротропин, дерматол т.б. болуы мүмкін. Сеппені пысынауда, терлеуді, тершендікті болдырмау және оларды емдеу мақсатында пайдаланады: сеппеге мақтаны тигізіп алып тері қатпарларын сүртеді.

Дәрілік зат ретінде сеппелер сыртқы қолдануға арналған дозаланбаған ұнтақтарға жатады. Ұнтақтар-ең ежелгі және сонымен бірге ең көп қолданылатын дәрілік формалардың бірі. Қазіргі уақытта дәріханалардан шығарылатын және босатылатын барлық дәрі-дәрмектердің 30% - дан астамы ұнтақтар болып табылады.

Сеппелер әдетте бірнеше ұнтақты заттардан тұрады-талык, крахмал, мырыш оксиді, ликоподия, таннин және т.б. ұнтақтың сапасы оның ингредиенттеріне, олардың бөлшектерінің мөлшеріне байланысты. Бұл мән неғұрлым аз болса, ұнтақтың сапасы соғұрлым жоғары болады.

Теріге қолданылатын сеппелер салқындатқыш, қабынуға қарсы және құрғататын әсер береді. Ұнтақтар қорғаныш қасиеттеріне ие, кейбір сыртқы факторлардың (атмосфералық, механикалық және т.б.) жарақаттануынан қорғайды.

Көбіне минералды (мырыш оксиді, тальк) және өсімдік препараттарының (крахмал) немесе аралас ұнтақтарын қолданылады. Сеппе құрамына әртүрлі дәрі – дәрмектер кіреді: 0,5-2% ментол, 5-10% анестезин (қышу кезінде), 2-3% салицил және Бор қышқылдары, формалин (гипергидроз кезінде), өткір кондилмен тазарту үшін-резорцинол. Ұнтақ түріндегі дезинфекциялық әрекет үшін дерматол, йодоформ, ксероформ және басқалары қолданылады (ойық жаралы беттерге). Егер сұйық препараттар ұнтақтың құрамына енгізілсе, онда ұнтақтың ағымдылығын бұзбайтын мөлшерде ғана қосылу қажет.

**гипергидрозбен
күресуге арналған сеппелер**

**грибок аурулары кезіндегі
пайдаланылатын сеппелер**

**Сеппелер – медициналық
косметикада**

теріні кептіру үшін

**балалардағы жөргектің
бөртпелерін
емдеуге арналған сеппелер**

Сеппелерді медицинада қолдану

Дерматоз терапиясындағы сеппелер

Мұндай жағдайда сеппелер қабынуды азайтады, құрғатады, салқындатады, субъективті сезімдерді тыныштандырады (қышу, жану). Көбінесе дерматологиядағы ұнтақтар үшін крахмал, ақ саз, көміртегі диоксиді, тальк, мырыш оксиді және т. б. қолданылады

Ең жиі қолданылатын **минералды тектес** ұнтақты заттарға мыналар жатады: мырыш оксиді – *Zincum oxudatum*; магний кремний тұзы, тальк – *Talcum venetum*, ақ саз – *Bolus alba*, көмірқышқыл магнезия – *Magnesium carbonicum*.

Өсімдік ұнтағы заттарынан крахмалдар қолданылады, көбінесе бидай крахмалы – *Amylum tritici*, күріш – *Amylum oryzae*, картоп – *Amylum solani*, жүгері – *Amylum maydis*.

Сеппелерді хирургияда қолдану

Сеппелер - хирургияда сирек қолданылатын дәрілік түр. Дегенмен, хирургиялық инфекцияны жергілікті емдеуде "ұнтақ" дәрілік түрін қолдану тиімді. Макаровтың қолданыстағы ұнтағы хирургияда, жұқпалы аурулар мен дерматологияда қолданыла алады. Антибактериалды әсері бар бұл ұнтақ құрамында тальк және мырыш оксиді түрінде, сонымен қатар белгілі бір арақатынаста метилурацил мен метронидазол ұнтақтары бар. Ұнтақтарды пайдаланудың жоғары тиімділігі оның іріңді жараға бірден қолданған кезде байқалады. Оны I фазада қолдану жараның бетін іріңнен тез тазартуға, ұсақ түйіршіктердің пайда болуына ықпал етеді. Жара процесінің II және III фазаларында препараттың әсерінен тегіс тыртықтың пайда болуымен ойық жараның беті тез қалпына келеді.

Сеппелер балаларға арналған дәрілік түр ретінде

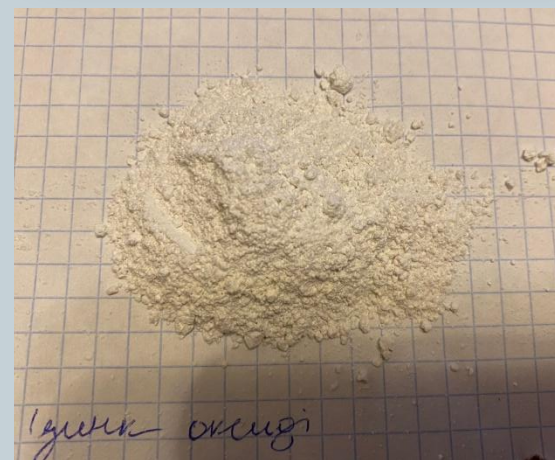
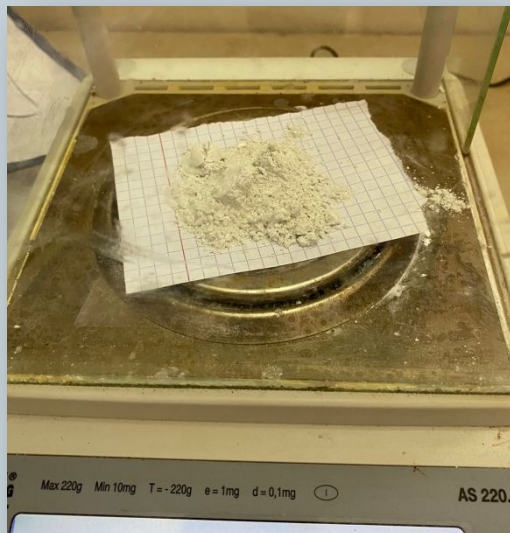
Баланың нәзік және сезімтал терісіне аллергиялық бөртпелердің пайда болуын болдырмау үшін нәресте ұнтақтарына хош иісті және бояғыш заттар қосу ұсынылмайды. Мұндай ұнтақтарды дайындау кезінде термостабильді компоненттер мен қоспаларды кейіннен стерилизациялай отырып, асептика шарттарын сақтау қажет. Стерилизация әдісін таңдау ұнтақ ингредиенттерінің физика-химиялық қасиеттеріне байланысты.

Зертханалық бөлім

Құрамы:

- Цинк оксиді – 10 гр
- Крахмал – 10 гр
- Ақ саз – 80 гр

Цинк оксиді

Түссіз, кристалды ұнтақ. Құрғатқыш, тұтқырлық қасиеттерге ие. Суда ерімейді, қыздырғанда сарғаяды.

Крахмал

Өсімдіктердің басты қосалқы көмірсуы; глюкоза қалдықтарынан түзілетін екі полисахаридтен (амилоза мен амилопектин) тұрады. Ұн тәрізді ақ ұнтақ; өсімдіктерден алынады.

Ақ саз

Каолин деп те аталатын ақ саз-селен және алюминий сияқты минералдардың қоспасы. Ол организм үшін бірнеше пайдалы қасиеттерге ие, өйткені ол антисептикалық, антитоксикалық, қабынуға қарсы және жараларды емдейтін әсерге ие.

Балалар сеппесі нәрестенің терісіне жайлылық, құрғақтық және жұмсақтық сыйлайды. Оны құрғақ әрі жұмсақ етіп сақтайды, жайлылықты қамтамасыз етеді және тітіркенудің алдын алуға көмектеседі.

Қорытынды

Сеппелер-бұл дәрілік, гигиеналық және косметикалық мақсаттарда теріні құрғатуға арналған ұнтақ немесе бірнеше ұнтақтардың қоспасы. Ұнтақтар медицинаның жара беттерін емдеудегі хирургия, терінің әртүрлі бұзылулары бар Дерматология, гипергидрозбен күресу үшін медициналық және косметикалық мақсаттарда, саңырауқұлақ ауруларында, теріні кептіру үшін, балалардағы жөргектің бөртпелерін емдеу үшін қолданылады. Косметикалық мақсаттарда ұнтақтарға түрлі майлар, арнайы бояғыштар, хош иісті заттар, эфир майлары да қосылады.

Қолданылған әдебиеттер

1. www.fito.nnov.ru/technology/technology01.phtml
2. www.pharmvestnik.ru/cgi-bin/statya.pl?sid=506
3. Абаев, Ю.К. Современные особенности хирургической инфекции / Ю.К. Абаев // Вестн. хирургии. 2005. Т. 164, № 3. С. 107–111.
4. Журко В.В., Добротворский А.Е. К вопросу оценки механического загрязнения порошкообразных лекарственных препаратов // Фармация. – 1976. - № 5. – С.65-69.
5. Краснюк И.И. Лечебно-косметические средства: учеб.пособие для студ. высш.учеб.заведений / И.И. Краснюк, Г.В. Михайлова, Е.Т. Чижова; под ред. И.И. Краснова. – М.: Издательский центр «Академия», 2006.– 240с.

Назарларыңызға рахмет!